

מאמר מה טובו – ה'תשמ"א

מאת
כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לש"פ בלק, ט"ז תמוז, ה'תשפ"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לזכות

החייל ב"צבאות השם"

צבי הירש אייזיק בן חי' מושקא שיחי'

לרגל הולדתו כ"ז סיון

ולהכנסו בבריתו של אאע"ה די תמוז ה'תשפ"ה

ולזכות אחיו ואחיותיו

חיילים ב"צבאות השם"

מנחם מענדל, אסתר הנ' רחל

שמעון, שיינא, אליהו שמואל שיחיו

יה"ר שיגדלו לנח"ר כ"ק אדמו"ר והוריהם שיחיו

מתוך בריאות, שמחה, הרחבה והצלחה בכל

הוספה

בי"ה, ג' תמוז תשט"ז
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה נחום שי

שלום וברכה!

לאחרי שתיקתו הכי ארוכה נתקבל מכתבו מכ"ו סיון, וגם בו לא מצאתי טעם מספיק להעדר כתיבתו בכלל ולהעדר הידיעות בהנוגע להתפתחות עניני חב"ד בירושלים עיה"ק ת"ו ביחוד, ומה שמזכיר שבטח הנהלת צעירי אגו"ח מודיעים עד"ז, מובן שהם כותבים ע"ד כללות הענינים, בה בשעה שהמשתתפים יכולים לכתוב על יסוד הרושמים הפרטים שלהם ויש פרטים שאפשר נוגעים להתפתחות העבודה.

נעם לי להודע שסודר הענין דשבת מברכין בבית המדרש חב"ד קטמון, אף שמזכיר ענין ההתועדות, בודאי גם אמירת התהלים מתקיימת.

בטח למותר לעוררו בהנוגע להאישים אודותם כותב שהצליח לקרבם יותר לחב"ד שימשיך בזה ויוסיף בזה. ויה"ר שתתוסף גם ההצלחה והשי"ת יזכהו לבשר טוב בכל האמור וכן בהנוגע לזוגתו שתליט"א.

בודאי כבר עושים הכנות הדרושות לניצול ימי הגאולה יב' ויג' תמוז הבע"ל ככל האפשרי.

בברכה.

©

Published and Copyright 2025 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5785 • 2025

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

מו"ה נחום: רבינוביץ, ירושת"ו. אגרת נוספות אליו — אג"ק חט"ו ע' תמג.

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ז) וזהו מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, שב' האוהלים דיעקב בעבודת האדם הם ב' הענינים דסור מרע ועשה טוב (כפי שהם בעבודת התשובה), שנקראים בשם אהלים, לפי שאוהל הוא ענין עראי⁵³, והו"ע המצוות שהם בבחי' עראי, שהם דוקא עתה, משא"כ בג"ע אין בו קיום המצוות, וכן בימי המשיח שעליהם נאמר⁵⁴ והגיעו שנים אשר תאמר אין לי חפץ בהם, שאין בהם לא זכות ולא חובה, שלא יהי' ענין החיוב והמצוה. וב' המשכנות דישראל הם ב' הענינים דתורה ותפלה (כפי שהם בעבודת התשובה), שנקראים בשם משכנות, לפי שהמשכן הוא ענין קבע⁵⁵, והו"ע לימוד התורה ועבודת התפלה שהם בבחי' קבע, גם בג"ע ולע"ל⁵⁵.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בלק, ט"ז תמוז הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה מה טובו גר', שנאמר בהתוועדות ש"פ בלק, ט' תמוז ה'תשמ"א — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גר'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

תמוז ערב חג הגאולה, ה'תשפ"ה
שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ.י.

(55) חסר הסיום (המו"ל).

(53) ראה לקו"ת שם (עד, ד).

(54) קהלת יב, א. וראה שבת קנא, ב.

שבזה גופא יכול להיות מעמד ומצב שחומר הגוף אינו שונאך, לפי שמטבע גופו ה"ה רגיל ללמוד ק' פעמים, ולכן נקרא לא עבדו. וע"ד המובא בתו"א⁴⁶ שמי שגובר בו מרה שחורה בתולדתו תשתוקק נפשו מאד אל החכמה כו', להגות בלימוד התורה יומם ולילה כו'. אך כל זה הוא לפי טבעו. אמנם החידוש שע"י עבודת התשובה באופן דויהפוך גו' הוא שלימוד התורה יהי יותר מטבעו ורגילותו. וכן הוא גם בעבודת התפלה, שאפשר שעבודתו תהי' באופן שבהתחלת היום מתעורר מיד בהודאה כללית דמורה אני לפניך, ומיד כשרואה גדלות הבורא, מה רבו מעשיך ומה גדלו מעשיך⁴⁷, אינו צריך להתבוננות מיוחדת וכו'. אמנם החידוש שע"י עבודת התשובה באופן דויהפוך גו' הוא דוקא כאשר צריך ליגיעה בהתבוננות דפסוד⁴⁸ וברכות ק"ש וק"ש, עד שנעשה בתפלת העמידה כעבדא קמי מרי⁴⁹. ובזה גופא יש כו"כ מדריגות, שכאשר מגיע למדריגה נעלית יותר, אזי עבודתו הקודמת נעשית כבר מצד טבעו, ועבודת התשובה הוא בענין נעלה יותר, ועד לאופן שלמעלה ממדידה והגבלה. וע"ד המבואר⁵⁰ בענין בכל מאדך⁵¹, שהוא מאד שלך, משא"כ לגבי חבירו הרי זו עבודה באופן של התיישבות כו', וענין זה הוא לא רק לגבי חבירו, אלא גם לגבי עצמו, שכאשר מתעלה בעבודתו, הנה מה שהי' לפניו בבחי' בכל מאדך, נעשה באופן של התיישבות כו', והמאד הוא בענין נעלה יותר.

(ו) **ויש** להוסיף ולהעיר מהמבואר בלקו"ת⁵² (לפני שמבאר בחי' תשובה הד') וז"ל: "ונחזור לענין שלשה בחי' תשובה, דלכאורה הרי לא מצינו בספרים רק שני בחי' תשובה, היינו תשובה תתאה ותשובה עילאה", ומבאר, שבכל א' מב' הענינים דתשובה תתאה ותשובה עילאה גופא יש ב' בחינות וכו'. וצריך להבין סגנון זה, דלכאורה הי' לו לומר מלכתחילה שיש ד' בחינות תשובה, ולמה מבאר בתחלה שיש ג' בחי', ואח"כ מקשה שלכאורה יש רק ב' בחי', ורק אח"כ מבאר שיש ד' בחי'. וי"ל שבאופן הלימוד הרי הוא מרמז על הענין הנלמד, שגם הענין הנלמד הוא באופן כזה כו'⁵².

תוכן המאמר

ד' הדרגות דאהליך (יעקב) ומשכנותיך (ישראל) – לשון רבים, ומיעוט רבים שנים – שנאמרו בנבואת בלעם, עליו נאמר ויהפוך ה' וגו' – הם בעבודת התשובה שהיא באופן דויהפוך.

יש ד' דרגות בעבודה: סור מרע, עשה טוב (אהליך יעקב), תורה ותפלה (משכנותיך ישראל) – כנגד ד' עולמות אבי"ע, ד' הבחי' דנפש רוח נשמה ונשמה לנשמה, וד' אותיות שם הוי'.

והחידוש שבפסוק מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל שבנבואת בלעם הוא – עבודת התשובה בד' ענינים הנ"ל, שנעשים באופן שלמעלה מטבעו ורגילותו.

(50) ואתחנן ו, ה.

(46) תולדות יט, ג.

(51) שם (עה, א).

(47) תהלים קד, כד. שם צב, ו. וראה תו"א

(52) אולי הכוונה שבסגנון זה נרמז היסוד

וארא נו, ב.

להמבואר בס"ה, שאף שבכללות ישנם ד'

(48) שבת י, א.

(49) ראה תו"א מקץ לט, ד. סהמ"צ

בחינות, הנה בפרטיות יותר יש מקום להוסיף

בזה עוד חילוקי דרגות כו' (המור"ק).

להצ"צ קס, ב. ובכ"מ.

טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל שבנבואת בלעם הוא בנוגע למעלת הענין דויהפוך גו' שבעבודת התשובה. ולכן יש לבאר ענינם של ד' בחי' הנ"ל כפי שהוא בעבודת התשובה.

בס"ד. ש"פ בלק, ט' תמוז, ה'תשמ"א

(הנחה בלתי מוגה)

מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל¹. ומביא בלקו"ת² מארז"ל³ כל הקורא לאברהם אברם עובר בלאו, שנאמר⁴ ולא יקרא עוד שמך אברם, אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב הכי נמי, שאני התם דהדר אהדרי' קרא כו'. וידוע הדיוק בזה⁵, מהו ענין ב' השמות דיעקב וישראל (אשר הקורא ליעקב יעקב אינו עובר כו'), וגם מדוע נזכרו שניהם בפסוק זה (ובשאר פסוקי נבואת בלעם). גם צריך להבין מהו ענין ב' התוארים אהליך ומשכנותיך, ובאופן שביעקב נאמר אהליך, ובישראל נאמר משכנותיך⁶. ועוד זאת, שממ"ש אהליך ומשכנותיך לשון רבים, ומיעוט רבים שנים⁷, מובן, שיש כאן ד' בחינות, ב' בבחי' יעקב (אהליך), וב' בבחי' ישראל (משכנותיך). וצריך להבין הענין בזה.

(ב) **ויובן** כל זה בהקדים מ"ש⁸ ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפוך הוי' אלקיך לך וגו' לברכה וגו', היינו שהברכות שבנבואה זו הן בבחי' אתהפכא. וע"פ המבואר בלקו"ת⁹ שמ"ש כי אהבך הוי' אלקיך קאי על ע"ס שבמאציל, היינו לא ע"ס שלמטה, בעולם האצילות, אלא בחי' ע"ס שלמעלה מעלה עד לע"ס שבמאציל, הרי מובן גודל מעלת ההפיכה שנעשה ע"י שההמשכה היא ממקום נעלה ביותר כו'. והנה, ענין אתהפכא בעבודה הו"ע עבודת התשובה, שהרי מי שהוא צדיק ולא חטא ולא פגם ולא עבר את הדרך, ועבודתו היא כפי שעשה האלקים את האדם ישר¹⁰, שאדם ישר הולך, הרי לא שייך בזה אתהפכא, ורק כאשר היו אצלו ענינים בלתי רצויים, אזי שייך הענין דאתהפכא שצריך להפוך אותם לקדושה. אך באמת שייך הענין דאתהפכא גם בעבודת הצדיקים, כמובן מזה שענין התשובה אינו על עוונות דוקא, אלא גם מי שהוא צדיק גמור, צריך להתעלות בעבודתו ולצאת מהמדידה

והענין בזה, דהנה בענין סור מרע אמרו רז"ל³⁵ ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כאילו עושה מצוה, שזהו גם כשאינו צריך להתגברות יתירה כדי לסור מרע, וכמו כשמונע עצמו משקצים ורמשים שנפשו של אדם קצה בהם כו'³⁶. ועד"ז בנוגע לבנ"א שמצד טבע בריאתם אינם צריכים למלחמה כדי למנוע עצמם מדברים בלתי רצויים (כמבואר בתניא³⁷). אך ענין סור מרע בעבודת התשובה הוא שהעבודה דסו"מ היא באופן שצריך להפוך עצמו כדי לסור מרע. וכן הוא גם בקו דעשה טוב, שנוסף על העבודה דעשה טוב שמצד הטבע, צריך להיות בזה הענין דעבודת התשובה, שהענין דעשה טוב הוא באופן של התגברות יותר מטבעו, ועד לאופן שהוא היפך טבעו, כמו באברהם אבינו שנקרא אברהם אוהבי³⁸, שעיקר מעלתו היתה בכך שאף שהי' בעל חסד והכנסת אורחים בטבעו, מ"מ הי' דורש מהם ומכריח אותם לומר ברכו למי שאכלתם משלו³⁹, ודוקא עי"ז נקרא אוהבי. ועד"ז בכל ישראל, שנוסף לכך שמטבעם הם רחמנים ביישנים וגומלי חסדים⁴⁰, צ"ל עשיית החסד יותר מן הטבע, ועד לאופן שהוא היפך הטבע. וכן הוא בקו דבקש שלום, שהו"ע לימוד התורה, שצריך ללמוד יותר מרגילותו. וכמובא בתניא³⁷ שאינו דומה שונה פרקו מאה פעמים למי ששונה פרקו ק"א פעמים⁴¹, לפי שהלימוד מאה פעמים הוא כפי טבעו, היינו שאין טבע גופו מתנגד לזה, ואינו צריך להתגברות יתירה כו', ולכן נקרא לא עבדו⁴², ודוקא כשלומד יותר מרגילותו, מאה פעמים ואחד, אזי נקרא עובד אלקים⁴². וכמובא על זה (בגמרא ובתניא) המשל משוק של חמרין שנשכרים לעשר פרסי בזוזא ולאחד עשר פרסי בתרי זוזי מפני שהוא יותר מרגילותו, ומבאר אאמו"ר⁴³ הרמז במשל החמרין, שבנמשל קאי על חומר הגוף [כתורת הבעש"ט הידועה⁴⁴ עה"פ⁴⁵ כי תראה חמור שונאך גו', דקאי על חומר הגוף שהוא שונאך, ואעפ"כ צריך להיות עזוב תעזוב עמו], אלא

(1) פרשתנו כד, ה. (2) פרשתנו עג, א. (3) ברכות יג, א. (4) לך לך יז, ה. (5) ראה לקו"ת שם. (6) ראה גם רד"ה מה טובו תרח"ץ (סה"מ) (7) ראה הנסמן בלקו"ש חכ"א ע' 111 הערה 21. (8) תצא כג, ו. (9) תצא לט, ג. (10) קהלת ז, כט. (11) תרח"ץ ע' ער.

(35) קדושין לט, ב. מכות כג, ב. (36) בכורות לז, א. (37) פט"ו. (38) ישע"י מא, ח. (39) פרש"י וירא כא, לג — מסוטה י, א. (40) ראה ב"ר פמ"ט, ד. לקו"ש חט"ו ע' 122 ואילך. (41) יבמות עט, א. (42) חגיגה ט, ב. (43) מלאכי ג, יח. (44) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 118 ואילך. (45) ראה כש"ט הוספות סכ"א. וש"נ. (46) משפטים כג, ה.

והגבלה שלו ולבוא לבחי' אתהפכא כו', וכמו באברהם אבינו, דאף שנאמר בוי' ואברהם זקן בא בימים, ואיתא בזהר¹² שלא חסר לו יומא חדא ולבושא חדא, היינו שהיו כל ימיו מלאים בתכלית השלימות, מ"מ נתעלה בעבודתו למעלה יותר, ועד שהפך את היצר הרע שלו לטוב, כמ"ש¹³ ומצאת את לבבו (בב' ביי"ת) נאמן לפניך, והיינו, שגם יצה"ר, שהוא א' מג' הדברים שהקב"ה מתחרט עליהם שבראם¹⁴, הפכו לטוב.

(ג) **וע"פ** הנ"ל מובן, שמ"ש בנבואת בלעם מה טובו אהליך גו' קאי בעבודת התשובה שהיא בבחי' ויהפוך כו'. ומזה מובן שד' מדריגות שבפסוק זה (ב' הדרגות דאהליך יעקב וב' הדרגות דמשכנותיך ישראל) הם ד' מדריגות בתשובה. והענין בזה, דהנה, כללות ההפרש בין יעקב לישראל מובן משמם, שיעקב הוא ע"ש וידו אוחזת בעקב (ולא סתם עקב, אלא עקב) עשו¹⁵, וישראל הוא אותיות לי ראש¹⁶, וגם בכתוב נקרא ישראל ע"ש כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל¹⁷, היינו שהוא בבחי' שר וראש לאלה שלמטה ממנו. ומזה מובן גם בעבודת האדם, שבחי' יעקב היא העבודה בבחי' עקב ורגל, ובחי' ישראל היא העבודה שבבחי' ראש. וזהו שהדר אהררי' קרא כו', היינו שצ"ל גם בחי' יעקב, כמבואר בלקו"ת נצבים¹⁸ שיש גם מעלה ברגל על הראש כו'. ובפרטיות יותר יש בכל אחד מהם ב' מדריגות, ב' מדריגות בעבודה דרגל (אהליך יעקב), וב' מדריגות בעבודה דלי ראש (משכנותיך ישראל), וכל זה הוא בעבודת התשובה, כנ"ל.

(ד) **וביאור** הענין, דהנה כתיב¹⁹ סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו, שגם בפסוק זה ישנם ד' מדריגות. דהנה²⁰, התחלת העבודה היא בבחי' סור מרע, וכמשל הידוע מכ"ק מו"ח אדמו"ר (בעל המאסר והגאולה)²¹, שלפני שמכניסים דבר מאכל בכלי צריך שיהי' הכלי נקי לגמרי, כי אם לאו אפשר שהמאכל יתקלקל כו', ובפרט כשהמאכל הוא מזוכך יותר (אידיעלער), אזי צריך להקפיד עוד יותר על נקיון הכלי.

(11) חיי שרה כד, א.	(17) וישלח שם.
(12) ח"א קכט, א. רכז, א.	(18) מד, א.
(13) נחמי' ח, ט.	(19) תהלים לד, טו.
(14) ירושלמי תענית פ"ג סוף ה"ד.	(20) בהבא לקמן — ראה לקו"ת פרשתנו
(15) תולדות כה, כו.	שם. אוה"ת פרשתנו ע' א'לב. אוה"ת בא ע' שלו.
(16) שער הפסוקים להאריז"ל וישלח לב,	(21) ראה ספר השיחות תש"ג ע' 85
כט. לקו"ת שלח מח, ב ואילך. סהמ"צ	ואילך.

וכתורת הה"מ²² שמחשבות זרות של צדיקים גמורים פוגמים יותר מעבירות של עמי הארץ. וזהו"ע סור מרע, שענינו נקיון הכלי, עד שכל עניני העולם כולו עומדים מוכנים (ובלשון הידוע²³: עמדו הכן כולכם) להיות לו ית' דירה בתחתונים²⁴. ולאח"ז היא העבודה דעשה טוב, היינו עשיית מעשים טובים בטוב הנראה והנגלה, שעיי"ז עושים את העולם לדירה לו ית'. וב' בחי' אלו בעולמות הם בעשי' ויצירה, דסו"מ הוא בעולם העשי', שרובו רע²⁵, והקליפות גוברים בו (כמובא בתניא²⁶), ושם היא התחלת העבודה בבחי' סור מרע. ואח"כ עולים לעולם היצירה שהוא בבחי' ועשה טוב, כמ"ש²⁷ יוצר אור, ששם יש כבר אור וגילוי כו'. ובמדריגות שבנשמה הם בחי' נפש ורוח. ובשם הוי' הם באותיות ו"ה²⁸. ולאח"ז נאמר בקש שלום, דקאי על לימוד התורה, שהוא למעלה שלא בערך מהעבודה דסור מרע ועשה טוב, וכללות מעלת ענין התורה היא, שהמצוות נקראים אברים²⁹, משא"כ התורה אורייתא וקוב"ה כולא חד³⁰, כמבואר בתניא³¹. ובעולמות הוא כנגד עולם הבריאה, שרובו טוב³². ובמדרגת הנשמה הרי זו הבחי' שעלי' נאמר³² נשמת שדי תבינם, והיינו, שבחי' נשמה שייכת לענין ההבנה והשגה, שזהו"ע לימוד התורה. ונוסף לזה יש גם בחי' הד', שהו"ע עבודת התפלה, שהיא כנגד חי' ויחידה שבנפש, ששתייהן נכללות בבחי' אחת, שנקראת בזהר³³ בשם נשמה לנשמה, אף שבמדרש³⁴ נחלקו לב' בחי', חי' ויחידה. וכמו האות יו"ד שבשם הוי', שבה נכלל קוצו של יו"ד.

(ה) **אמנם** ד' הבחי' דסור מרע ועשה טוב תורה ותפלה, ישנם בעבודת האדם גם ללא ענין התשובה, שהרי ישנם בצדיקים, וגם בכינונים, ואפילו במדריגות שלמטה מבינונים, אך החידוש שבפסוק מה

(22) לקו"ת שם עד, ב.	(28) עץ חיים שער מב (שער דרושי
(23) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ	אבי"ע) פ"א-ב.
ח"ד ע' רעט.	(29) ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א). תניא
(24) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.	פכ"ג.
ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.	(30) ראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א.
ובכ"מ.	תקו"ז ת"ו ותכ"ב.
(25) ראה עץ חיים שער מג (שער ציור	(31) שם. וראה לקו"ת פרשתנו שם (עד, א
עולמות) בהקדמה להדרוש.	ואילך).
(26) פ"ו (י, ב ואילך). פכ"ד (ל, א).	(32) איוב לב, ח. וראה מאמרי אדמו"ר
(27) ישעי' מה, ז. וראה פע"ח שער הק"ש	האמצעי שמות ח"ב ע' תלה. ובכ"מ.
פ"א. לקו"ת שה"ש מב, ד.	(33) ח"א עט, ב (ס"ת).
	(34) ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לז.